

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องใช้ในการกระตุ้นให้ครูอาจารย์ได้หันมาให้ความร่วมมือในการปรับปรุงสถานศึกษา การเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี ภายใต้สถานการณ์ต่างๆที่เอื้ออำนวย การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากมุมมองของครูอาจารย์ ในการปฏิบัติงานห้าด้านคือ (1) การส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาร่วมกันและสื่อสารกันอย่างเปิดเผย (2) การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษา (3) การใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน (4) การดำเนินการใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา (แผนกลยุทธ์) และ (5) การใช้วิธีการคิดเชิงระบบ เพื่อสร้างจุดเน้นที่ชัดเจนในเรื่องของเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การวิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา การกระจายอำนาจการบริหาร จัดการศึกษาโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาทักษะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อปรับปรุงโรงเรียนในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งให้เห็นว่าทักษะผู้นำจำเป็นแก่การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยจึงรวบรวมองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพต่อการปรับปรุงโรงเรียน และจัดทำเป็นแบบสอบถามในรูปมาตราประมาณค่า 5 อันดับ ครอบคลุมทักษะผู้นำทั้ง 5 ด้าน รวมถึงความเชื่อและความรู้ของผู้บริหาร จากนั้นได้นำไปทดลองศึกษาในกรณีโรงเรียนมัธยมแห่งแรก (ให้ชื่อว่า โรงเรียน ค) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่า r_{tt} เท่ากับ 0.98 และหาค่าความตรงตามโครงสร้างด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์กับผลรวมของแต่ละองค์ประกอบ ค่าสหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อกระทง หาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกข้อกระทง และศึกษาเปรียบเทียบกับโรงเรียนต่างๆอีก 4 โรงเรียน คือ โรงเรียน ก, ข, ง และ จ ผลปรากฏสรุปได้ดังนี้

ผลวิเคราะห์ข้อมูล

ความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินด้านความเชื่อในตัวผู้บริหาร โรงเรียนของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ความเชื่อในข้อ 1 ที่ว่า “การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประหนึ่งจุดหมายพื้นฐานของการจัดการศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ง และ จ เท่ากับ 5.00, 4.58, 4.15, 4.30, และ 4.38 ตามลำดับ ความเชื่อในข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนทุกคนสามารถบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ระดับสูงได้” ค่าเฉลี่ย

ของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 3.95, 3.67, 3.87, และ 3.55 ตามลำดับ แม้ความเชื่อตามข้อ 5 ที่ว่า “การตัดสินใจเกิดจากแรงผลักดันของข้อมูล” ครูอาจารย์ทั้ง 5 โรงเรียนก็ประเมินค่าเฉลี่ยต่างกันดังนี้ 5.00, 3.84, 3.48, 3.30, และ 3.48 ความเชื่อในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ (Analysis of variance of rank- *H Test*)

ความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินด้านความรู้ในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ความรู้ในข้อ 1 ที่ว่า “ความสัมพันธ์ของการประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนกับการสอนที่มีคุณภาพ” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.86, 4.21, 3.91, 4.20, และ 3.93 ตามลำดับ ความรู้ในข้อ 3 ที่ว่า “กระบวนการวางแผนปรับปรุงสถานศึกษา (แผนกลยุทธ์)” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.95, 4.32, 3.83, 3.70, และ 3.83 ตามลำดับสำหรับความรู้ในข้อ 15 ที่ว่า “เทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมด้วยการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 4.00, 3.63, 3.63, และ 3.65 ตามลำดับ แม้ความรู้ตามข้อ 12 ที่ว่า “การคิดเป็นระบบ” ครูอาจารย์ทั้ง 5 โรงเรียนก็ประเมินค่าเฉลี่ยต่างกันดังนี้ 4.91, 4.16, 3.61, 3.57, และ 3.76 ความรู้ในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ (Analysis of variance of rank- *H Test*)

ทักษะผู้นำด้านที่ 1 : การส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาร่วมกันและสื่อสารกันอย่างเปิดเผย

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินทักษะผู้นำด้านการมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผยในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินทักษะดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ทักษะผู้นำในข้อ 1 ที่ว่า “ร่วมมือกับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายในกระบวนการปรับปรุงสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.32, 4.10, 3.59, 3.53, และ 4.03 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 5 ที่ว่า “ติดต่อสื่อสารเรื่อง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และความก้าวหน้าต่อเนื่องตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่ดำรงไว้ ให้คณะครูอาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน และสมาชิกของสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 4.10, 3.52, 3.40, และ 3.69 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 8 ที่ว่า “ประเมินผลในทักษะความร่วมมือของครูอาจารย์พร้อมสนับสนุน ความต้องการการพัฒนา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.86, 4.00, 3.44, 3.30, และ

3.72 ตามลำดับ แม้ทักษะผู้นำตามข้อ 3 ที่ว่า “จัดเวลาในการแก้ปัญหาาร่วมกัน”ครูอาจารย์ทั้ง 5 โรงเรียนก็ประเมินค่าเฉลี่ยต่างกันดังนี้ 4.32, 4.10, 3.59, 3.53, และ 4.03 ทักษะผู้นำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผยในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ(Analysis of variance of rank- *H Test*)

ทักษะผู้นำด้านที่ 2 : การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษา

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินทักษะผู้นำด้านการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษาในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินทักษะดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ทักษะผู้นำในข้อ 9 ที่ว่า “ประกันได้ว่าการรวบรวมและใช้ข้อมูลจากหลายๆแหล่งเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.77, 3.85, 3.48, 3.17, และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 10 ที่ว่า “คลุกคลีกับคณะผู้ร่วมงานทั้งหมดในการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.32, 3.85, 3.48, 3.00, และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 16 ที่ว่า “ประเมินผลคุณสมบัติในการประเมินของครูพร้อมสนับสนุนให้มีการพัฒนา”ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.95, 3.90, 3.37, 3.30, และ 3.69 ตามลำดับ และทักษะผู้นำตามข้อ 17 ที่ว่า “ใช้เครื่องมือหลากหลายรวมถึงเทคโนโลยีเพื่อการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.95, 3.85, 3.30, 3.43, และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษาในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ(Analysis of variance of rank- *H Test*)

ทักษะผู้นำด้านที่ 3 : การใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินทักษะผู้นำด้านการใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินทักษะดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ทักษะผู้นำในข้อ 18 ที่ว่า “ประกันได้ว่าแผนปรับปรุงสถานศึกษาอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลและความชัดเจนในปัญหา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.91, 3.95, 3.31, 3.27, และ 3.38 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 19 ที่ว่า “อำนวยการพัฒนาแผนปรับปรุง

สถานศึกษาที่มีเป้าหมาย จุดประสงค์ และกลยุทธ์สอดคล้องตรงกันอย่างชัดเจน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.95, 3.95, 3.31, 3.20, และ 3.57 ตามลำดับ และทักษะผู้นำตามข้อ 21 ที่ว่า “ประกันได้ว่าแผนการปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)มีกิจกรรมตามที่ระบุเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์ มีหลักที่จะประเมินความก้าวหน้าสู่เป้าหมาย มีการพัฒนาครูอาจารย์เพื่อสนับสนุนตามความต้องการ และความรับผิดชอบของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 3.90, 3.31, 3.17, และ 3.55 ตามลำดับ แม้ทักษะผู้นำข้อ 23 ที่ว่า “จัดสรรโอกาสให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ถึงกลยุทธ์ที่ยืดการวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหาตามที่ระบุไว้” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.64, 3.80, 3.33, 3.30, และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษาในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ(Analysis of variance of rank- *H Test*)

ทักษะผู้นำด้านที่ 4 : การใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)ของสถานศึกษา

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินทักษะผู้นำด้านการใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา (แผนกลยุทธ์)ของสถานศึกษาในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินทักษะดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ทักษะผู้นำในข้อ 25 ที่ว่า “อำนวยความสะดวกในการพัฒนาปฏิทินแห่งการปรับปรุงสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.86, 3.75, 3.37, 3.17, และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 28 ที่ว่า “รวบรวมและใช้ข้อมูลเพื่อรายงานการตัดสินใจในการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน และระดับการศึกษา พร้อมทั้งเข้าช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายคนและกลุ่ม” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.82, 3.75, 3.41, 3.33, และ 3.59 ตามลำดับ และทักษะผู้นำตามข้อ 29 ที่ว่า “ใช้เครื่องมือหลากหลายรวมถึงเทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้า” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 3.95, 3.57, 3.50 และ 3.65 ตามลำดับ แม้ทักษะผู้นำข้อ 34 ที่ว่า “สนับสนุนคณะครูอาจารย์ในการเปลี่ยนการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อความพยายามปรับปรุงสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.73, 3.80, 3.42, 3.43 และ 3.65 ตามลำดับ ทักษะผู้นำเกี่ยวกับการใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)ของสถานศึกษาในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ(Analysis of variance of rank- *H Test*)

ทักษะผู้นำด้านที่ 5 : การใช้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ

จากการให้ครูอาจารย์ประเมินทักษะผู้นำด้านการใช้วิธีการคิดเชิงระบบในตัวผู้บริหารของตน ครูอาจารย์แต่ละโรงเรียนประเมินทักษะดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาของตนแตกต่างกันไป เช่น ทักษะผู้นำในข้อ 35 ที่ว่า “จัดทรัพยากรทั้งหมดสอดคล้องตามอันดับของการปรับปรุงสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.91, 3.85, 3.41, 3.17, และ 3.62 ตามลำดับ ทักษะผู้นำตามข้อ 37 ที่ว่า “ระบุกระบวนการที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ของสถานศึกษา” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 5.00, 4.00, 3.57, 3.30, และ 3.66 ตามลำดับ และทักษะผู้นำตามข้อ 38 ที่ว่า “ระบุมาตรการและตัวชี้วัดของการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกระบวนการเรียนการสอนกับเป้าหมายของการเรียนการสอน” ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 4.95, 3.95, 3.52, 3.40 และ 3.59 ตามลำดับ แต่ทักษะผู้นำข้อ 40 ที่ว่า “ประกันได้ว่าเป้าหมายของสถานศึกษาสอดคล้องเป้าหมายเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ)” กลับมีคำตอบใกล้เคียงกันคือ ค่าเฉลี่ยของการประเมินของครูอาจารย์โรงเรียน ก ข ค ง และ จ เท่ากับ 3.77, 4.15, 3.78, 3.47 และ 3.83 ตามลำดับ ทักษะผู้นำเกี่ยวกับการใช้วิธีการคิดเชิงระบบของสถานศึกษาในข้ออื่นๆก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน คือมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอันดับ(Analysis of variance of rank- *H Test*)

ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงทักษะผู้นำในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา ถึงแม้จะเก็บข้อมูลในโรงเรียนมัธยมที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา 3 ของกรุงเทพมหานครมาจำนวนน้อย แต่เนื่องจากการศึกษาเฉพาะกรณี และจากการวิเคราะห์ข้อมูลก็ทำให้ทราบแน่ชัดว่า ทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ได้รับการประเมินโดยมีค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานแตกต่างกัน โรงเรียนที่เป็นต้นแบบจะได้รับการประเมินในการปฏิบัติการในระดับสูง ในขณะที่โรงเรียนอื่นๆจะได้รับการประเมินในระดับปานกลาง และต่ำ ในข้อกระทงต่างๆอย่างเป็นระบบ ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหารมีทักษะผู้นำที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม ปรัชญาทางการศึกษาที่เหมาะสมตามหลักวิชาชีพการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ในศาสตร์การบริหารและผู้นำทางการศึกษาและศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง ที่จะสามารถชี้นำแก่ครูอาจารย์ ชุมชน และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะผู้นำด้านการส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาร่วมกันและสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นควรได้รับการนำมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งใช้ปัญหาเหล่านั้นมาเป็นฐานการเรียนการสอน(Problem-based learning)
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะผู้นำด้านการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษา มีคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของนักเรียนและครู พร้อมด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดโครงการพัฒนาตามมา
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะผู้นำด้านการใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน(แผนกลยุทธ์)ของสถานศึกษา สามารถปรับหลักสูตรให้เหมาะสมแก่นักเรียนแต่ละคนตามพื้นฐานของข้อมูล
6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะผู้นำด้านการใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)ของสถานศึกษา สามารถปรับเปลี่ยนเป้าหมาย มาตรฐานหลักสูตรตามแผนกลยุทธ์ให้เหมาะสมแก่นักเรียนแต่ละคน
7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะผู้นำด้านการใช้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ เข้าใจได้ว่าสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีระบบต่างๆ เชื่อมโยงกัน เช่นระบบบริหาร ระบบการเรียนการสอน ระบบการวัดประเมินผล ส่วนประกอบของระบบล้วนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ
8. ผลการวิจัยเช่นนี้ควรได้รับการพิจารณาให้บัณฑิตศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการศึกษา นำมา ศึกษา อภิปรายในโอกาสอันควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การศึกษาวิจัยด้านทักษะผู้นำควรขยายวงให้กว้างขวางออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. มีสถานศึกษาที่ยังต้องได้รับการปรับปรุงเป็นจำนวนมาก เขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 แห่ง ควรถือเอาการศึกษาวิจัยเรื่องทักษะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญ และให้เป็นเงื่อนไขของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หากสามารถสอบถามได้ข้อมูลกว้างขวางขึ้น จะทำให้นำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนาเป็นตัวชี้วัดทักษะผู้นำในการปรับปรุงโรงเรียนได้เป็นอย่างดี
2. โรงเรียนระดับประถมศึกษาและสถานศึกษาระดับอื่นๆที่ต่ำกว่าระดับปริญญาจำนวนมากควรได้รับการตรวจสอบทักษะผู้นำทางการศึกษาเช่นกัน
3. สมควรจัดทำวิจัยซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างระดับต่างๆเช่น ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จัดพิมพ์โดย บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ) องค์กรมมหาชนเฉพาะกิจ ปฏิรูปการศึกษาไทย—ในมุมมอง
ประชาชน กรุงเทพฯ:บริษัท พิมพ์ดีจำกัด พฤษภาคม 2544
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๔๐จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสารเผยแพร่ มีนาคม 2545
- อานวย เลิศขยันดี สถิติอนพารามตริก(Nonparametric Statistics) เอกสารคำสอน ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2539

ภาษาอังกฤษ

- Bennis, W. *Why Leaders Can't Lead, The Unconscious Conspiracy Continues*. San Francisco:
Jossey- Bass , 1989.
- Murphy,J. and Hallinger, P. *Restructuring Schooling: Learning From Ongoing Efforts*. Newbury,
California: Corwin Press, Inc., A sage Publications Company.1993
- Schlechty, P.C. *Schools for the 21st Century:Leadership Imperatives for Educational Reform*.
San Francisco: Jossey- Bass , 1990.
- Senge, Peter et. al. , *Schools That Learn*. New York: Doubleday Dell Publishing Group.Inc.,,
October 2000.
- Yukl, Gary. *Leadership in Organization* (5th Edition) New Jersey: Prentice-Hall.Inc. 2002.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่องทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาว่าได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร และเพียงใด จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสภาพปัจจุบัน แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็นสามตอน ตอนแรกเป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่สามเป็นการสอบถามถึงทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามอยู่ในแบบตรวจสอบรายการและในแบบมาตราประมาณค่า ในแต่ละมาตราประมาณค่ามีข้อความที่แสดงถึงความเชื่อ ความรู้ และการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ส่วนการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การตอบ

ตอนที่ 1: สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมายกากบาท (×) ในช่องวงกลมหน้าคำหรือข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ: ☐ ชาย
☐ หญิง
2. วุฒิ ☐ปริญญาตรีและต่ำกว่า
☐ปริญญาโทขึ้นไป
3. ตำแหน่ง ☐ผู้บริหาร
☐คณะผู้บริหาร
☐ครู/อาจารย์
4. ประสบการณ์การทำงาน ☐ 10 ปี และต่ำกว่า

☐ 11 – 20 ปี

☐ 20 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความเชื่อ และความรู้ของผู้บริหาร

โปรดกรุณาอ่านข้อความในแต่ละข้อกระทงให้เข้าใจก่อนแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นๆตรงกับพฤติกรรมความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับหมายเลขใด ซึ่ง

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึงระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึงระดับน้อยและ

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

เลือกหมายเลขใดให้กาเครื่องหมายกากบาท (×) ทับตรงกับหมายเลขหน้าข้อความนั้น ด้วยความจริงใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงสถานศึกษาอย่างยิ่ง ขอขอบคุณ

ความเชื่อ: ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อว่า.....

5 4 3 2 1 การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประเด็นจุดหมายพื้นฐานของการจัดการศึกษา

5 4 3 2 1 นักเรียนทุกคนสามารถบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ระดับสูงได้

5 4 3 2 1 คณะครูอาจารย์และผู้มีผลได้เสียทุกคนร่วมกันแก้ปัญหาได้

5 4 3 2 1 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง

5 4 3 2 1 การตัดสินใจตัดสินใจเกิดจากแรงผลักดันของข้อมูล

5 4 3 2 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อตนเองและผู้อื่นสามารถบังเกิดขึ้น

5 4 3 2 1 มีการเน้นและเอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย

5 4 3 2 1 จัดปฏิบัติงานได้ในระดับสูงทั้งในส่วนตนและส่วนสถานศึกษา

ความรู้: ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เรื่อง.....

5 4 3 2 1 ความสัมพันธ์ของการประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนกับการสอนที่มีคุณภาพ

5 4 3 2 1 แหล่งข้อมูลข่าวสาร กลยุทธ์ในการการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

5 4 3 2 1 กระบวนการวางแผนปรับปรุงสถานศึกษา (แผนกลยุทธ์)

5 4 3 2 1 มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานช่วงชั้น เป้าหมายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

5 4 3 2 1 คู่มือหลักสูตรของเขตพื้นที่การศึกษา(ถ้ามี)

5 4 3 2 1 กลยุทธ์ของการประเมินและประเมินผล

5 4 3 2 1 กลยุทธ์ของครู/อาจารย์ประจำชั้นในการติดตามความรู้ความเข้าใจและความก้าวหน้าของนักเรียน

5 4 3 2 1 การปฏิบัติที่ดีที่สุดบนพื้นฐานของการวิจัย

5 4 3 2 1 หลักการสอนในมิติต่างๆ เช่น รังสรรค์นิยม และพหุปัญญา

5 4 3 2 1 การแก้ปัญหาร่วมกันและการสร้างข้อยุติ

5 4 3 2 1 มาตรฐานของการพัฒนาครูอาจารย์

5 4 3 2 1 การคิดเป็นระบบ

5 4 3 2 1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของระบบ องค์การ และ ปัจเจกบุคคล

5 4 3 2 1 กลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

5 4 3 2 1 เทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมด้วยการติดตามความก้าวหน้า
ของนักเรียน

ตอนที่ 3 ทักษะภาวะผู้นำด้านการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

โปรดครูอ่านข้อความในแต่ละข้อกระทงให้เข้าใจก่อนแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นๆตรงกับพฤติกรรมด้านการ
ปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับหมายเลขใด ซึ่ง

5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึงระดับปฏิบัติมาก

3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึงระดับปฏิบัติน้อยและ

1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

เลือกหมายเลขใดให้ กาเครื่องหมายกากบาท (×) ทับตรงกับหมายเลขหน้าข้อความนั้น ด้วยความ

จริงใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงสถานศึกษาอย่างยิ่ง ขอขอบคุณ

ผู้บริหารสถานศึกษา.....

5 4 3 2 1 ร่วมมือกับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายในกระบวนการปรับปรุงสถานศึกษา

5 4 3 2 1 เอาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนร่วมพิจารณากับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย

5 4 3 2 1 จัดเวลาในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

5 4 3 2 1 แสดงทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม และการสร้างข้อยุติในการปรับปรุงสถานศึกษา

5 4 3 2 1 ติดต่อสื่อสารเรื่อง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และความก้าวหน้าต่อเนื่องตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่
ดำรงไว้ ให้คณะครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียน และสมาชิกของสถานศึกษา

5 4 3 2 1 ตระหนักและจัดแสดงความชื่นชมในการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนสถานศึกษาในความพยายาม
ปรับปรุงสถานศึกษา

5 4 3 2 1 พุ่มพักและพัฒนาสมรรถวิสัยด้านภาวะผู้นำของคนอื่นๆ

5 4 3 2 1 ประเมินผลในทักษะความร่วมมือของครูอาจารย์พร้อมสนับสนุนความต้องการการพัฒนา

5 4 3 2 1 ประกันได้ว่ามีการรวบรวมและใช้ข้อมูลจากหลายๆแหล่งเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน

5 4 3 2 1 กลูกคลีกับคณะผู้ร่วมงานทั้งหมดในการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

5 4 3 2 1 ระบุความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

5 4 3 2 1 กลูกคลีทั้งกับคณะผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนร่วมอื่นๆแบบกระบวนการร่วมกันในการกำหนดปัญหาให้
ชัดเจน

5 4 3 2 1 ยึดการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดการให้มีการกำหนดความต้องการก่อนหลังในการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษาอย่างกว้างขวาง

5 4 3 2 1 วางรูปแบบการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจบริหารสั่งการ

5 4 3 2 1 สอบถามคณะทำงานให้ระบุการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเป็นประจำ

5 4 3 2 1 ประเมินผลคุณสมบัติภาพในการประเมินของครูพร้อมสนับสนุนให้มีการพัฒนา

5 4 3 2 1 ใช้เครื่องมือหลากหลายรวมถึงเทคโนโลยีเพื่อการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

- 5 4 3 2 1 ประกันได้ว่าแผนปรับปรุงสถานศึกษาอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลและความชัดเจนในปัญหา
- 5 4 3 2 1 อำนวยการพัฒนาแผนปรับปรุงสถานศึกษาที่มีเป้าหมาย จุดประสงค์และกลยุทธ์สอดคล้องตรงกัน
อย่างชัดเจน
- 5 4 3 2 1 ร่วมกับคณะทำงานระบุความรู้และทักษะที่ครูอาจารย์จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการตามกลยุทธ์ของการปรับปรุงการเรียนการสอน
- 5 4 3 2 1 ประกันได้ว่าแผนการปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)มีกิจกรรมตามที่ระบุเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์
มีหลักที่จะประเมินความก้าวหน้าสู่เป้าหมาย มีการพัฒนาครูอาจารย์เพื่อสนับสนุนตามความต้องการ
และความรับผิดชอบของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
- 5 4 3 2 1 ประกันได้ว่า การประเมินที่ดี หลักสูตรที่ดี และการเรียนการสอนที่ดีล้วนสอดคล้องกัน
- 5 4 3 2 1 จัดสรรโอกาสให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ถึงกลยุทธ์ที่ยึดการวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหาตามที่ระบุไว้
- 5 4 3 2 1 จัดสรรโอกาสให้ครูอาจารย์แสวงหาข้อมูลการใช้กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จจากสถานศึกษาอื่นที่
คล้ายกันและได้เคยใช้กลยุทธ์นั้นๆมาก่อนแล้ว
- 5 4 3 2 1 อำนวยให้เกิดการพัฒนาปฏิทินแห่งการปรับปรุงสถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 สร้างกระบวนการพยากรณ์อย่างสม่ำเสมอในการสะท้อนผลกระทบของการปรับปรุงสถานศึกษาที่
มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
- 5 4 3 2 1 ติดตามการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบอย่างใกล้ชิดโดยคณะทำงานเพื่อประเมินว่า
ความก้าวหน้าต่อการดำรงไว้ซึ่งจุดประสงค์เป็นที่น่าพอใจต่อนักเรียนทุกหมู่เหล่า
- 5 4 3 2 1 รวบรวมและใช้ข้อมูลเพื่อรายงานการตัดสินใจในการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนและระดับ
การศึกษา พร้อมทั้งเข้าช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายคนและกลุ่ม
- 5 4 3 2 1 ใช้เครื่องมือหลากหลายรวมถึงเทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้า
- 5 4 3 2 1 ตระหนักในความสำเร็จของตัวผู้ทำงานหลักสำคัญทั้งหลาย
- 5 4 3 2 1 เอื้ออำนวยต่อการใช้ข้อมูลในการประเมินผลและแก้ไขแผนปรับปรุงสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 5 4 3 2 1 จัดทรัพยากรทั้งหมด(การเงิน ครูอาจารย์ เวลา และโอกาสการพัฒนาครูอาจารย์) ให้เกิดค่าสูงสุดต่อ
การดำรงไว้ซึ่งอันดับที่ว่าการปรับปรุงสถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 ใช้เวลากับคณะทำงานตามปฏิทินอย่างสม่ำเสมอ(เช่น การประชุมคณะทำงาน ให้เวลากับทีมงาน ให้
เวลากับงานธุรการ) เพื่อติดตาม สื่อสาร และจัดสรรการพัฒนาครูอาจารย์ให้เพื่อความพยายาม
ปรับปรุงสถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 สนับสนุนคณะครูอาจารย์ในการเปลี่ยนการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อความพยายามปรับปรุง
สถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 จัดทรัพยากรทั้งหมดสอดคล้องตามอันดับของการปรับปรุงสถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 จัดเป้าหมายการปรับปรุงสถานศึกษา การเรียนการสอน/การประเมินการเรียนสอดคล้องกัน
- 5 4 3 2 1 ระบุกระบวนการที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ของสถานศึกษา
- 5 4 3 2 1 ระบุมาตรการและตัวชี้วัดของการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกระบวนการเรียนการสอนกับเป้าหมายของ
การเรียนการสอน
- 5 4 3 2 1 ติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจภายนอกสถานศึกษา

5 4 3 2 1 ประกันได้ว่าเป้าหมายของสถานศึกษาสอดคล้องเป้าหมายเขตพื้นที่การศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ)
5 4 3 2 1 ช่วยให้รายงานต่อการวางแผนของเขตพื้นที่การศึกษาโดยการเชื่อมโยงกับความต้องการของ
สถานศึกษา

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ตารางค่าสหสัมพันธ์ของตัวชี้วัดทักษะผู้นำในการปรับปรุงโรงเรียน

ทักษะผู้นำด้านที่ 1: การแก้ปัญหาาร่วมกันและการสื่อสารอย่างเปิดเผย

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
1	1	.573**	.373**	.597**	.363**	.390**	.297*	.302*	.668**
2	.573**	1	.554**	.367**	.530**	.355**	.485**	.488**	.707**
3	.373**	.554**	1	.603**	.724**	.568**	.584**	.598**	.823**
4	.597**	.367**	.603**	1	.541**	.560**	.385**	.480**	.765**
5	.363**	.530*	.724**	.541**	1	.635**	.633**	.633**	.822**
6	.390**	.355**	.568**	.560**	.635**	1	.530**	.506**	.747**
7	.297*	.485**	.584**	.385**	.633**	.530**	1	.701**	.751**
8	.302*	.488**	.598**	.480**	.633**	.506**	.701**	1	.770**
รวม	.668**	.707**	.823**	.765**	.822**	.747**	.751**	.770**	1

หมายเหตุ: * หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .05$, ** หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .01$

ทักษะผู้นำด้านที่ 2: การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษา

ข้อ	9	10	11	12	13	14	15	16	17	รวม
9	1	.663**	.718**	.726**	.544**	.508**	.616**	.546**	.713**	.778**
10	.663**	1	.858**	.802**	.651**	.710**	.715**	.724**	.679**	.886**
11	.718**	.858**	1	.828**	.635**	.681**	.643**	.639**	.687**	.874**
12	.726**	.802**	.828**	1	.668**	.772**	.697**	.735**	.741**	.911**
13	.544**	.651**	.635**	.668**	1	.717**	.758**	.526**	.571**	.793**
14	.508**	.710**	.681**	.772**	.717**	1	.779**	.694**	.668**	.855**

15	.616**	.715**	.643**	.697**	.758**	.779**	1	.724**	.730**	.870**
16	.546**	.724**	.639**	.735**	.526**	.694**	.724**	1	.826**	.835**
17	.713**	.679**	.687**	.741**	.571**	.668**	.730**	.826**	1	.861**
รวม	.778**	.886**	.874**	.911**	.793**	.855**	.870**	.835**	.861**	1

หมายเหตุ: * หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .05$, ** หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .01$

ทักษะผู้นำด้านที่ 3 :การใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน

ข้อ	18	19	20	21	22	23	24	รวม
18	1	.868**	.706**	.725**	.646**	.720**	.735**	.910**
19	.868**	1	.749**	.704**	.614**	.624**	.590**	.857**
20	.706**	.749**	1	.786**	.512**	.658**	.693**	.851**
21	.725**	.704**	.786**	1	.623**	.685**	.680**	.874**
22	.646**	.614**	.512**	.623**	1	.710**	.458**	.767**
23	.720**	.624**	.658**	.685**	.710**	1	.720**	.863**
24	.735**	.590**	.693**	.680**	.458**	.720**	1	.824**
รวม	.910**	.857**	.851**	.874**	.767**	.863**	.824**	1

หมายเหตุ: * หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .05$, ** หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .01$

ทักษะผู้นำด้านที่ 4 : การใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา(แผนกลยุทธ์)

ข้อ	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	รวม
25	1	.802**	.639**	.704**	.633**	.669**	.667**	.667**	.658**	.673**	.833**
26	.802**	1	.791**	.707**	.589**	.740**	.753**	.645**	.732**	.682**	.873**
27	.639**	.791**	1	.764**	.697**	.734**	.657**	.622**	.710**	.669**	.854**
28	.704**	.707**	.764**	1	.687**	.776**	.753**	.769**	.739**	.705**	.891**
29	.633**	.589**	.697**	.687**	1	.648**	.683**	.726**	.578**	.641**	.800**
30	.669**	.740**	.734**	.776**	.648**	1	.716**	.712**	.642**	.668**	.853**
31	.667**	.753**	.657**	.753**	.683**	.716**	1	.819**	.742**	.720**	.887**
32	.667**	.645**	.622**	.769**	.726**	.712**	.819**	1	.691**	.761**	.864**
33	.658**	.732**	.710**	.739**	.578**	.642**	.742**	.691**	1	.746**	.852**
34	.673**	.682**	.669**	.705**	.641**	.668**	.720**	.761**	.746**	1	.849**
รวม	.833**	.873**	.854**	.891**	.800**	.853**	.887**	.864**	.852**	.849**	1

หมายเหตุ: * หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .05$, ** หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .01$

ทักษะผู้นำด้านที่ 4: การใช้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ

ข้อ	35	36	37	38	39	40	41	รวม
35	1	.685**	.696**	.601**	.484**	.380**	.464**	.762**
36	.685**	1	.794**	.694**	.536**	.644**	.530**	.856**
37	.696**	.794**	1	.778**	.634**	.583**	.508**	.871**
38	.601**	.694**	.778**	1	.640**	.590**	.540**	.847**
39	.484**	.536**	.634**	.640**	1	.561**	.540**	.775**
40	.380**	.644**	.583**	.590**	.561**	1	.786**	.802**
41	.464**	.530**	.508**	.540**	.540**	.786**	1	.773**
รวม	.762**	.856**	.871**	.847**	.775**	.802**	.773**	1

หมายเหตุ: * หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .05$, ** หมายถึงการมีนัยสำคัญที่ $P = .01$